

Kennisstrategie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De voorliggende tekst omschrijft de kennisfunctie van de RCE en maakt duidelijk wat het belang van onderzoek en kennis is voor de organisatie, welke ambities daaruit voortvloeien en welke positie de RCE als kennisinstelling inneemt in het veld. Deze kennisstrategie vormt het fundament en het uitgangspunt voor alle kennisgerelateerde activiteiten van de RCE.

Kennis bij de RCE: kwaliteit, impact & innovatie

'Erfgoed vraagt om kennis', luidt de eerste zin van de *Missie, visie en strategie* van de RCE. De RCE is het kennisinstituut van de rijksoverheid voor roerend en onroerend cultureel erfgoed. Kwaliteit, impact en innovatie van kennis is cruciaal om te komen tot goed onderbouwde adviezen over selectie, behoud, gebruik en ontwikkeling van cultureel erfgoed. Kennisontwikkeling en kennisdeling zijn daarmee kerntaken van de RCE, niet alleen van de specifiek benoemde kennisafdelingen maar dienstbreed.

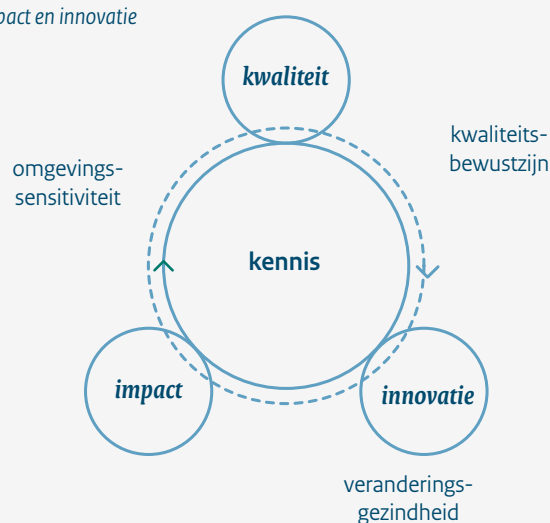
Erfgoed als leidraad voor de toekomst

De RCE werkt aan de toekomst van Nederland. Het gebouwd, roerend, archeologisch en landschappelijk erfgoed – in de breedst mogelijke zin van het woord – staan centraal in de ruimtelijke, culturele en daarmee samenhangende economische ontwikkeling van ons land. Kennisontwikkeling door de RCE is erop gericht om de kunstcollecties, het monumentenbestand en het bodemarchief op een verantwoorde wijze in stand te houden, toegankelijk te maken en te gebruiken. Instandhouding en gebruik zijn echter niet het enige oogmerk: kennis van historische processen draagt bij aan een duurzame ontwikkeling van het Nederlandse landschap in brede zin, zowel in landelijke als stedelijke omgeving.

Kennis staat niet op zichzelf

De RCE opereert op het snijvlak van beleid, praktijk en wetenschap. RCE is onderdeel van een kennisnetwerk op nationaal en internationaal niveau. Kennis over erfgoed staat niet op zichzelf, maar wordt ontwikkeld met en voor partners zoals andere nationale en lagere overheden, andere rijkskennisinstellingen, universiteiten, onderzoeksbureaus, erfgoedorganisaties, musea en archieven en – niet in de laatste plaats – nationale instellingen als NWO en KNAW. Daarnaast werkt de RCE samen met maatschappelijke organisaties, particuliere en institutionele

RCE 'produceert'
kennis met kwaliteit
impact en innovatie

Ambitie voor kennisfunctie RCE: kennis met kwaliteit, impact en innovatie.

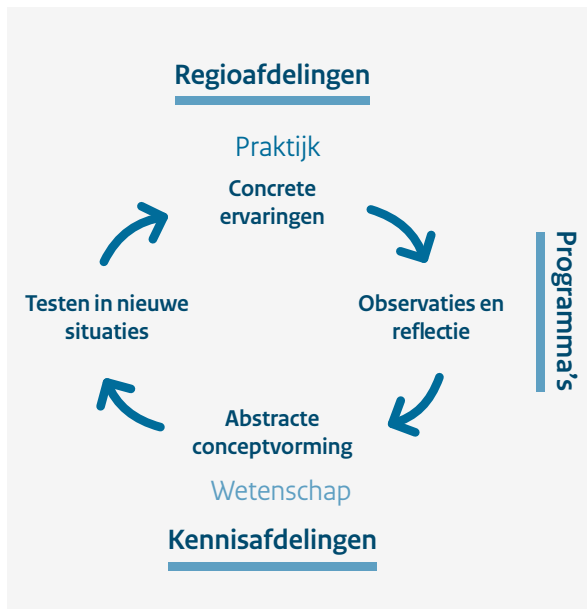
beheerders en eigenaren, marktpartijen en individuele of groepen burgers.

Kennisinstelling en uitvoeringsorganisatie

De kracht van de RCE zit niet alleen in samenwerking met het veld, maar ook in de interactie van de kennisfunctie en de uitvoeringsfunctie in één organisatie. Kennisontwikkeling en kennisdeling zijn onderdeel van het primaire proces. Dit is een proces van voortdurende kenniscirculatie: onderzoek voedt advies en beleid, en deze twee op hun beurt voeden via kennisvragen weer de wetenschap.

Kennisvragen en eigen onderzoek

De RCE doet – op deskundige, integere en kwalitatief hoogstaande wijze – onderzoek naar aanleiding van vragen over erfgoed vanuit overheid en samenleving. Kennisvragen komen binnen vanuit het departement, via de regio's en de beleidsafdelingen van de RCE of van andere partijen binnen het netwerk. Daarnaast initieert de RCE eigen onderzoek van meer fundamentele aard, bijvoorbeeld om geconstateerde kennislacunes in het erfgoedveld op te lossen. Hierbij kan worden gedacht aan het opstellen van nationale overzichten, synthetiserend onderzoek en methodische innovatie. Andere aanleidingen om eigen onderzoek te doen kunnen liggen

Kenniscirculatie binnen de RCE

in de praktische toepasbaarheid of de noodzaak tot verkennend onderzoek of agendavorming. Deze soorten onderzoek, toegepast en meer fundamenteel van aard, zijn complementair en vinden nooit in een vacuüm plaats: het onderzoek van de RCE is altijd relevant voor het erfgoedveld, omdat het ten dienste staat van beleid en uitvoering. Het onderzoek van de RCE volgt strategische prioriteitslijnen door middel van een centrale kennisagenda en is zodoende (mede)bepalend voor nationale onderzoeksagenda's en draagt bij aan het goed functioneren van de erfgoedzorg en aan de ontwikkeling en uitvoering van beleid.

Kennis actueel houden

Om zicht te houden op wetenschappelijke ontwikkelingen in de erfgoedzorg participeert de RCE actief in nationale en internationale kennisnetwerken in uiteenlopende disciplines. Zij laat zien tot de internationale top te behoren als het gaat om onderzoek naar archeologie, landschap, gebouwd erfgoed, kunst(collecties) en de raakvlakken tussen die velden. Dat gebeurt zowel op institutioneel als individueel niveau. Onder meer door middel van deelname aan onderzoeksprogramma's, het verzorgen van onderwijs bij met name universiteiten en hbo instellingen, het publiceren van artikelen en boeken (zowel wetenschappelijk als publieksgericht), het uitvoeren van interne en externe *peer reviews*, congresbijdragen (papers en sessies), media-optredens en het lidmaatschap van tijdschriftredacties en adviesraden en -commissies. Deze activiteiten dragen bij aan de waardering van de RCE als deskundige en gezaghebbende speler in het erfgoedveld. Gezag is essentieel voor de impact van informatie en adviezen.

Academische samenwerking

De samenwerking met universiteiten en hogescholen kan specifieke vormen aannemen, zoals deelname aan onderzoeksprojecten, het verzorgen van onderwijs, stages van studenten bij de RCE, scriptie- en promotiebegeleiding, detacheringen, maar ook de instelling van bijzondere leerstoelen. Wetenschappelijke samenwerking kan dus ook zijn uiting vinden in personele uitwisseling. In voorkomende gevallen is de RCE mede-ondertekenaar van onderzoeks-aanvragen bij NWO of vergelijkbare instanties. In zulke verbindingen wordt gestreefd naar synergie tussen de academische wetenschap en de aan de beleids- en uitvoeringspraktijk gerelateerde kennis en methodiek van de RCE.

Randvoorwaarden

Een dergelijke kennisfunctie stelt ook eisen aan de organisatie, met name aan het personeelsbestand (onderzoeks- en adviescapaciteit, opleidingsniveau en vaardigheden), de financiële ruimte en intellectuele vrijheid voor het doen van (innovatief) onderzoek en de (digitale) kennisinfrastructuur om gegevens te combineren en presenteren. Daarnaast vraagt het organisatorische flexibiliteit om (vaak tegelijkertijd) te reageren op korte- en lange termijnopgaven in de erfgoedzorg, kwaliteitszorg en -borging van onderzoek.

Doelgroepen

Onderzoek wordt binnen de RCE zowel op individueel niveau als in projecten en programma's verricht. Ook het presenteren van onderzoeksresultaten kent verschillende vormen, maar is altijd afgestemd op de doelgroep en gebeurt impact-georiënteerd. Dat kan uiteenlopen van een simpele e-mail tot wetenschappelijke artikelen en van webteksten, workshops, webinars, podcasts, lezingen, rapporten tot boeken of datasets. De kennis van de RCE is toegesneden op zeer uiteenlopende doelgroepen, waaronder wetenschappers, eigenaren, beheerders, de museale sector, andere overheden en een breder geïnteresseerd publiek. Op deze wijze speelt de RCE een centrale, verbindende rol binnen de kennisnetwerken op het gebied van erfgoed en ruimte. Zo geeft de RCE de toekomst een verleden, en het verleden een toekomst.

Verklarende woordenlijst

Hieronder worden enkele kernbegrippen uit de kennisstrategie nader gedefinieerd.

Kennis

Kennis is het geheel van inzichten en overtuigingen die voortkomt uit informatie of vaardigheden die door onderzoek, opleiding of ervaring zijn verkregen. Kennis kan in impliciete of expliciete vorm voorkomen. De laatste is waarneembaar en is kennis die is vastgelegd, bijvoorbeeld in publicaties. Impliciete kennis is persoonlijker en soms lastig(er) te delen. Het gaat bijvoorbeeld om ervaring, inzicht en intuïtie.

Kennisdeling

Het uitdragen en toepassen van kennis in het wetenschappelijke en het maatschappelijke domein.

Kennisinstelling

Kennisinstelling is de verzamelnaam voor alle universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstituten en academische ziekenhuizen. Het doel van deze organisaties is (vaak zonder winstoogmerk) is om de algemene wetenschappelijke of technische kennis uit te breiden of te verbeteren. De term ligt sterk in het verlengde van een **kennisinstituut** en deze termen worden in de praktijk dan ook vaak door elkaar heen gebruikt. Ter illustratie: De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is een publieke kennisinstelling, die zich naar buiten toe als nationaal kennisinstituut op het terrein van de erfgoedzorg positioneert.

Kennisinstituut

Een organisatie die zich richt op de ontwikkeling of uitvoering van wetenschappelijk onderzoek. De term ligt sterk in het verlengde van een **kennisinstelling** maar wijst specifiek op het doen van zuiver wetenschappelijke onderzoek.

Kennisstrategie

Een strategie die betrekking heeft op de huidige kennisfunctie van een organisatie. Doel van een dergelijke strategie is onder meer om de kennis- en onderzoeksactiviteiten beter te richten en in te kaderen (inclusief ambities), kwalitatief te borgen en meer scherp te brengen in de aanpak van het kennis- en onderzoekswerk.

Heeft u vragen?

Bel dan 033 – 421 7 456 of stuur een mail naar info@cultureelerfgoed.nl.
www.cultureelerfgoed.nl

Tekst: Joks Janssen, Rowin van Lanen, Bjørn Smit en Nina Wijsbek

Afbeeldingen: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Februari 2021

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort.

Met kennis en advies geeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de toekomst een verleden en het verleden een toekomst.